

MADEN KANUNU ÜZERİNE

Yeni Maden Yasası
Hakkında Genel Değeri en dur me

Şimdiye kadar yasal ve teknik düzenlemelerin yetersizliği ve uygulanan politikalar içinde madencilik sektörünün önemsenmemişj nedeniyle, ülkemi/ ekonomisine beklenen katkı sağlanamamıştır. Bu koşullarda scftörün en önemli yasal düzenlemesi olan. Maden Yasasının ele ah.nma.si Odamıza olumlu bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir.

Ancak, bu konuda yapılacak çalışmaların belli bir plan i cinde .acecilikten uzak olarak yürütülmesinde -kalıcı sonuçlara ulaşmak için zorunluluk bulunmaktachr.Yasa kapsamına girebilecek doğal kaynakların neier olduğu.bunların günün bilimsel ve teknik zorunluluklar ile ekonomik koşullar çerçevesinde, ülke ekonomisine en iyi şekilde nasıl katılabileceği gibi hususların çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilindiği gibi madencilik sektörü, yapısı gereği uzun vadeli yaklaşımlara ihtiyaç göstermektedir.Sektörün sorunlarının kurulacak bir Madencilik Bakanlığı tarafından yürütülmesinde ise yarar bulunmaktadır. Dolayısıyla, başta Maden Yasasının uygulanmasında ortaya çıkan sorunların neler okluğu ve bu sorunların çözümü için iyileştirici önlemler doğru biçimde ortaya konulmalıdır. Doğal olarak bu çalışmaların odalar, dernekler de dahil sektörün temsilcileri olan tüm kişi,kurum ve kuruluşların

katılımıyla yürütülmesinde bir zorunluk bulunmaktadır.

Yasa çalışmalarının aceleyle yürütülmesinin, Madencilik Bakanlığı kuruluşunun ve Maden Yasası ile ilişkisinin belirsizliğini bir eksiklik olarak görüyoruz. Di ger yandan, 11 yıldır uygulanan 3213 Sayılı Maden Yasasının eksikliklerinin ele alınarak bunlunu giderilmesi ve etkin bir şekilde uygulanması yönünde çaba gösterilmesi yerine, yeni bir yasa hazırlığına girilmesini de pratik açıdan yararlı görmüyoruz (3213 Sayılı Maden Yasasının iyileştirilmesi konusundaki önerilerimiz, Ek-!).

Mostra Madencilığının bitmesi gerçeği, sektörle ilgili arama ve araştırma faaliyetlerinin önemini artırmıştır. Bu faaliyetlerini sektörün gelişmesinde, dolaylı teşvik kapsamında görülmesinde ve desteklenmesinde bir zorunluluk bulunmaktadır.Yasada bu hususların yer almasının son derece yararlı ve gerekli olacaktır.

Yine, taslakta ön işletme döneminin kaldırılması ise arama faaliyetlerine ve sonuç unda işletme projelerinin hazırlanmasına yeterli süreyi bırakmamaktadır.

Bütün bu genel yaklaşımlar çerçevesinde Bakanlıkça hazırlanan ve ilgi yazıyla görüş sorulan Taslak üzerinde, tanınan son derece kısa süreye rağmen Odamıza gerekli inceleme ve ap ll m i ş ,gö rüş ve öne ni le ni m i z h azı rlanm ıştır.

• *JMO'nun
Eriyerji ve Tabii Kaynaklar
..Bakanlığı Maden İşleri
.. Genel Müdürlüğü'ne
"-göndermiş olduğu Yeni
: Maden Kanunu
. i hakk ı n daki yaz t sı n ı
;• yayınliyoruz,...*

MADEN

EK I. 3213 SAYILI MADEN YASASI'NIN İYİLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA ÖNERİLER

I-MADENCİLİK

• SEKTÖRÜNÜN • SOMUNLARININ • MADEN YASASI

AÇISINDAN İRDELENMESİ

Madencilik sektörü Jharmnadde girdisi temin edilmesi bakımından ülke sanayisinin temel taşıdır.Yeralü kaynaklarının, ilkemizin doğal zenginliğini oluşturduğu, gerçeğinden hareket ederek »yapılacak madencilik çalışmalarının yaratacağı katma değer in ülke ekonomisine getireceği yararlar göz önünde bulundurulmalıdır.Bu çerçevede madencilik sektöründeki sorunların doğru ve gerçekçi bir biçimde saptanması ile sağlıklı ve kalıcı çözümler bulunması Maden Yasasına yaklaşımın ana eksen i olmalıdır.

Madenlerin- tüketilebilir doğal kaynaklar oldukları ve madencilik çalışmalarının ülke ve kamu yararları doğrultusunda yapılması gerektiği de göz ardı edilmemelidir.GÖzden kaçırılmaması gereken bir diğer nokta da ülkemizdeki maden yataklarının genelde küçük boyutlu oldukları ve dolayısıyla madencilüğimizin de küçük çaplı olduğudur.

Madencilik çalışmalarının yoğun sermaye gerektirmesi, uzun vadeli yatırımlar olması ve çok yüksek oranlarda risk taşıması .nedeniyle devletin destekleyici,cesaretlendirici ve özend irici önlemlerle yaklaşması ön görülmelidir. Sektörün yapısal özelliklerinden ileri gelen bazı gelenekselleşmiş

hatalı davranışları önlemek için cezalandırmak yerine,madene il iğe yol göstermek-ve onu yönlendirmek üzere, devlet teknik ve ekonomik yardımda bulunmalıdır..

Çağdaş, bilimsel ve teknik çalışmalarını teşvik amacıyla , Dünyanın birçok ilkesinde olduğu gibi,arama dönemi sn deki'harcamalara vergi muafiyeti getirilerek risk faktörü kısmen de olsa devlet tarafından garanti edilme-, lidir.Bu çerçevede olmak üzere, teşvik tedbirlerinde madencilik sektörüne öncelik ve ayrıcalıklı bir- yer verilme- lidir Ayrıca yasada yer alan Madencilik Kredi Fonu yeniden gözden geçirilerek,gerçekçi ve sağlıklı bir biçimde çalışması için gerekli önlemler alınmalıdır.

3213 sayılı yasada „maden haklarının hızlı bir biçimde yürütülmesi-, madencilik faaliyetlerinin izlenip denetlenmesi ve-madencilik sektörünün daha üretken ve verimli yönlendirilmesi amacıyla Maden İşleri Genel Müdürlüğü "ne büyük görev ve sorumluluklar veril mistir .Ancak bugüne kadar ilgili kuruluş gerekli ve yeterli kadro ve örgüt yapısına kavuşturulmadığı için, Maden Yasası hakkıyla uygulanamamıştır-.Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün yasada belirtilen görevlerini yerine getirebilecek, yasayı gerekçesine uygun bir biçimde uygulanmasını sağlayabilecek bir örgüt yapısına kavuşturulmasına öncelik verilmeli, taşra teşkilatı kurulmalı ve bünyesinde, "kadrolu „uzmanlık grupları yer almalı-, dir. Ruhsat başvuru lan-, sahanın bulunduğu ilden yapılmalı ve dosyalar borada tutulmalıdır .Bu yeni kurum sa-

dece maden ruhsatlarına ilişkin işlemlerle uğraşmamalı, maden sektörüyle ilgili envanterleri .hazırlamak, uluslararası madencilik faaliyetlerini ve metal piyasalarını izlemek, maden işletmelerindeki teknolojik sorunların çözümü ve ku İlahı lan tekniklerin iyileştirilmesinde madencilere yardımcı olmak gibi görevleri de üstlenmelidir.B-u konularda hazırladığı rapor ve kitaplar kamuya açık olmalıdır.

Maden arama' dönemindeki risk faktörünün Devlet tarafından kısmen yüklenilmesini sağlamak üzere MTA Genel Müdürlüğü, yerbilimlerinin çeşitli konularında kamu yararı olan temel hizmetleri üretecek biçimde yetkilendirilme l idi r. Ayrıca, aramacılığa ilişkin bazı sıkıntıları aşmak için "tip sözleşmeli" arafm uygulamasına hız verilmesi küçük'madenciler için olumlu olacaktır. MTA'nın bu çalışmalar sonucunda üreteceği haritalar,, raporlar ve kitaplar tip sözleşmeli sahalar hariç - olmak üzere, hiçbir kısıtlama olmaksızın kamuya açık olmalıdır.

Madencilik sektöründe yaşanan idari, teknik ve ekonomik sorunları tartışmak ve çözüm önerileri getirmek üzere bir "Maden Endüstrisi Danışma Konseyi" kurul mal id ir.Konuyla yakından ilgili üniversitelerin, kanın kururu ve kuruluşlarının, meslek odaları ve birliklerinin,- sendikaların ve dernek l erin temsilcileri tiye olarak bu konseye katılmalıdır.Böylece madencilik sektörünün halen gündeminde bulunan Maden Şura'sma resmi bir nitelik kazandırılacak ve konsey tarafından alınacak kararlar kolaylıkla uygulama olanağı bulabilecektir.

MADEM

II-MADEN YASASINDAN KAYNAKLANANA SORUNLAR-

3213 Sayılı Maden Yasasını tümüyle değiştirerek yeni hukuksal sorunlar yaratmak ve böylece meseleyi iyice içinden çıkılmaz bir hale getirmek yerine yasada görülen eksiklik vë aksaklıkların giderilmesi yolunun seçilmesi daha sağlıklı olacaktır.

.DRuhsat başvurularının 1/25.000 ölçekli harita üzerindeki koordinat sistemine , göre yapılması gerektiği McL16'da belirtilmektedir .Oysa ki, bu haritalar üzerindeki gizlilik hala kaldırılmamıştır.

. ; 2)Yapı taşlanılın hem Maden Yasasına hem de Taşocaklan Nizamnamesine konu .olması, bu malzemele-
rin doğasından ileri gelen birbirlerinden kesin sınırlarla ayıklama zorluğu nedeniyle hukuksal sorunlar yaratmak tadır .Taşocaklan kapsamin daki malzemeler de Maden Yasası kapsamına alınarak kuruluşlar arasındaki yetki karmaşası giderilmeli ve uygulama birliği sağlanmalıdır.Ancak, il özel idarelerinin gelir kaynaklarını korumak ve kişinin Özel mülkiyetindeki kullanma haklanıjı engellemek üzere ayrıcalık hükümlerine yer verilmelidir.

j 3)Yasa kapsamına 'giren madenlerin çok sayıda gruplara bölünmesi yeniden mahlutiyet sorunlarını getireektir.Madehler • hakkında gelişen bilgiler ve teknolojiler çerçevesinde, metalik madenler ile : metalik olmayan madenlerin, yatakların çoğunda içiçe bulunmaları ve çeşitli madenlerin kollarım yerleri açısından, bir-

kaç gruba birden girmeleri nedeniyle bunların tek bir grup içerisinde düşü-
nümleri mahlutiyet sorunlarının yaratılmaması açısından önemlidir.Bu • nedenle dört grupta ruhsat verilmesi önerilmektedir.

-Maden,,,

-Mermer

-Yapı Taşları ve taşocağı malzemesi,

-Madenleri içeren ve bu madenlerin ekle edilmesinde kullanılan gaz ve sular.

Ruhsat sahalarının aramaya açılmasını sağlamak açısından, aynı saha için farklı gruplara ait ruhsatlar ayrı ayrı verilebilmelidir.

4) Maden Yasasının uygulanmasında en büyük sorun ruhsatların spekülatif amaçlarla belirli ellerde toplanmasından kaynaklanmaktadır.Ruhsatların sadece bürokratik işlemler düzeyinde kalması ve her bir dönemin gerektirdiği madencilik çalışmalarının hakkıyla yerine getirilememesi ruhsatların tıkanmasına yol açmaktadır.Bu aksaklığı gidermek amacıyla, yasada yer alan "beyan" yerine "tebligat" usulü tercih edilerek faaliyetlerin! ve projelerin yerinde ve zamanında denetlenmesi sağlanmalıdır.

Bu konudaki bir diğer önlem de teminatların ruhsat alanlarıyla orantılı olmak üzere, ruhsat safhasına ve faaliyet dönemlerine göre artan oranlarda hesaplanmalıdır .Böylece ruhsat safhası ve faaliyet dönemi ilerledikçe teminat katlamalı olarak artacağından., ruhsat sahaları ruhsat sahibi tarafından kendiliğinden küçültülecek veya umutlu değilse; terk edilecektir.

5)BugtMkü uygulamada maden ruhsat sahalarında bir sınırlama yoktur .Böylece, ruhsat süresince yeterli arama yapılmayacak kadar büyük alanlar kapalı tutulmaktadır.Arama ruhsatlarının maden için en çok 2.000 hektarlık bir alanda, sınırlanması kapatılan sahaların daha sağlıklı ve gerçekçi biçimde değerlendirilebilmesi olanağını getirecektir.

6)Ruhsat sahalarının gereksiz yere kapalı tutulmasını önlemek üzere, ön işletme döneminin, arama ruhsatına sahip ol maktan-doğan bir hak olmadığı kavramı getirilmelidir .Yatağın işletmeye hazırlanması için arama dönemindeki bütün yükülüklerin eksiksiz ve zamanında yerine getirilmesi ve ön işletmeyi gerektiren nedenlerin belirgin 'bir biçimde kanıtlanması şartı aranmaktadır.

7) Anayasanın 168, maddesine göre kamu malı sayılan madenlerin en akılcı biçimde değerlendirilebilmesi ön koşulu, işletme izni başvurusunda bulunan kişinin teknik ve ekonomik yeterliliğinin, o maden için verdiği işletme projesiyle uyumlu olmasıdır.Bu kapsamda olmak üzere, projede belirtilen yıllık üretim miktarının belirli bir kısmının, muhakkak kesinleştirilmesi koşulunun zorlayıcı bir önlem olarak yasada yer alması gereklidir.

8) İşletme ruhsat sahasının, belirlenecek bir süre içerisinde yasanın 24. maddesi uyarınca küçültümesi (Md. 28) de ruhsatlardaki tıkanmayı giderecek önlemler, arasındadır.

Yine bu çerçeveden olmak üzere» işletme izninin devredilmesi hakkı sağlanmalıdır.

9)Madencilik çalışmaları sırasında

çevrenin korunması ve işletmeden etkilenen çevrenin yeniden düzenlenmesi için gerekli önlemlerin yasada yer-alması, doğal zenginliklerin ve tabiat varlıklarının korunması açısından gereklidir. Madencilik sonucu, bozulan arazilerde yapılacak iyileştirme çalışmaları hem ekolojik hem de ekonomik değerlerin olabildiği ölçüde geri döndürülmesini hedefi emelidir ve cevher üretim süreciyle aynı zamanda planlanmalı ve uygulanmalıdır..

10) Madencilik aramadan işletmeye kadar bir bütündür.. Maden arama-cılığı, cevher temini sürecinin ilk ve en önemli stratejik dönemini oluşturmaktadır. Madencilik çalışmalarının bu ilk evresinde karşılaşılan sorun, yüzeyde sadece küçük bir kesimi izlenebilen cevherleşmenin bir ekonomik maden yatağı verip vermeyeceği ve-onun nasıl keşfedileceğidir.. Ruhsat sahası içerisinde bir maden işletmesine hedef olabilecek mineral belirtmelerinin değerlendirilmesi çalışmaları sadece jeolojik bilgi ve tekniklerin kullanılmasıyla olumlu sonuç vermektedir.

Arama dönemi cevherin bulunması ile bitmez. BE aşamadan sonra, yatağın ayrıntılı bir biçimde incelenmesi ve işletme için geliştirilmesi gerekmektedir .Bu çalışma dönemleri boyunca, çağdaş jeoloji bilim ve tekniğinin gerekleri yerine getirildiği ölçüde gerçekçi ve ekonomik bir imaden işletmesi kurulabilir,. Aksine durumlarda, çok sık gördüğümüz sermayenin toprağın altına yok yere gömülmesi, veya bir süre sonra cevherin ocak içinde kaybedilmesi ya da

düzensiz bir işletme yöntemiyle gelişigüzel üretim yapılması, vb örnekleri neleki gibi tüketebilir .nitelikteki doğal kaynaklar heba olmaktadır .Şu halde,, cevherleşme öncelikle doğru ve gerçekçi bir araştırma programıyla incelenmelidir. Yatağın biçimini, konumunu ve çevre kayalarla olan ilişkilerini ve diğer özelliklerini bütün ayrıntılarıyla belirledikten sonra, yataklanma tipine en uygun işletme biçimini seçerek cevheri israf etmeden ülke çıkarları doğrultusunda kullanmak mümkün olabilecektir.

Arama çalışmaları, işletme döneminde de sürdürülür .İşletme sırasında ortaya çıkacak yeni verilerden yararlanarak yürütülen arama çalışmalarının amaçlarından birisi' rezerv geliştirme ve yeni rezervler bulmaktır .Diğeri ise,, yatağın gelişmesini sürekli denetim, altında tutarak cevherleşmenin ve yan kayaların özelliklerindeki 'değişimlerden yararlanarak,, beklenmedik olumsuz gelişmelere anında müdahale edebilmektedir. Ayrıca, ocak terk edilmeden önce, cevherin tümüyle tükendiğinden ve geride hiç bir gözden kaçmış cevher kütlesi kalmadığından emin olmak için arama -çalışmaları bir süre daha sürdürülür.,

Bu kanıtlar ve veriler ışığında açıkça görülmektedir ki madencilik, aramadan -işletmeye bir bütündür Arama ve işletme çalışmaları üst üste çakışmakta ve her zaman birbirinin içine girmektedir .Bu nedenle işletme dönemindeki arama çalışmalarında jeoloji mühendisi yetkili kılınmalıdır .Ön işletme dönemi ise arama çalışmalarının detay lamdın I ma-

sından ve tespit edilen rezervin işletmeye hazırlanmasından oluşmaktadır. Bu dönemde ve işletme döneminde jeoloji ve " maden mühendisleri yetki ve sorumluluğu birlikte yüklenmelidir. "

11) Gerek ön işletme ve gerekse işletme projeleri» küçük boyutlu ya, taklara uygulanamayacak kadar ayrıntılıdır. Ülkemizdeki maden yataklarının ve dolayısıyla madencilüğimizin küçük çaplı olduğu göz önüne alınarak bu projeler daha gerçekçi olacak biçimde yeniden düzenlenmelidir.,

12) Arama faaliyet raporları (Ek form 4) ,, kendilerinden beklenen yararları sağlayabilecek nitelikte değildir. B tı, içerikteki arama faaliyet raporlarına dayanarak ciddi ve güvenilir işletme projeleri hazırlamak olanak dışıdır .Söz konusu raporların işletme projelerine sağlam bir temel oluşturacak ağırlıklı ve yeterli içeriğe kavuşturulması gereklidir,

EK 11: MADEN

KANUNU TASARISI:

DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİMİZ

MÂDDE:2» Tabiatta element,,

a) A Grubu Madenler;

Antrasit, Asfaltit.....

b) B Grubu.....

c) C Grubu ..-____.

d) D' Grubu

e) E Grubu

MADDE:2-

a) A Grubu Madenler: Bu grupta yer alan maden-çeşitlerinde eksiklikler vardır ilave edilmesi gereken madenler şunlardır: "

Sodyum Sülfat Mineralleri, Hun-

MADEN

tit, Hektorit,, Sap on it. Soda Mineral-leri, Fosfat Mineralleri. Boksit,Hid~ronnanyezit. Nitrat Tuzlan, tuğla ki-remit killeri, çimento kili.

Ayrıca bu grupta yer alan Dunit ve Nerelini i S i yen it¹ in kapsamından çıkarılması gerekir.

b)B Grubu Madenler:Siyenit, Du-nit Trakit, KumtaşuTüf, Konglome-ra, Breş'in eklenmesi ve grubun kap-samına mermer ve yapı taşının yanın-da sanayi hammaddelerinin de eklen-mesi gerekir.

c)C Grubu Made nier: İstismara çok açık olduğundan "Akarsu ve Kaynak Sularından" ibaresinin kalk-ması gerekir,

d)E Grubu Maden ler :Tas lak kap-samından ç!kartJİmalıdır..(Bii konu-daki gerekçeli görüş EK -3 dedir.)

TANIMLAR

• MADDE:3-Bu Kanunda yer alan bazı deyimler aşağıda açıklanmıştır.

Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır.

Bakanlık:Madencilik Bakanlığı

Arama Programı;.....

Arama Projesi:SahaIann incele-nerek ekonomik bir maden yatağının olup olmadığının tespiti için yıllar iti-bari ile yapılması planlanan; işlerin tasarımı ve programıdır.

İşletme Projesi,,».....

İşletme Projesi: Görünür rezervin işletilebilmesi için amma projesinin uygulanması sonucu tespit edilen cevherin gösterildiği maden jeolojisi haritaları ve kesitleri üzerine gerekli madencilik faaliyetlerinin işlenerek

hazırlandığı ve üretimin yapılış şekli-nin detayları ile açıklandığı projesi-dir.

Arama Faaliyet Raporu:.....

Arama Faaliyet Raporu

Arama ve İşletme Ruhsatı dö-nemlerinde yapılan arama faaliyetleri sırasında ortaya çıkarılan jeoloji veri-leri hakkında bilgi veren ve yönetme-likte belirtilecek olan usul ve esasla-ra göre Jeoloji Mühendisi tarafından hazırlanan rapordur.

Buluculuk:.....

Buluculuk:

Herhangi bir Ruhsat: döneminde Arama Faaliyet Raporu ile belgele-nen bir madenin tenor, kalite ve gö-rünür rezervin Genel Müdürlükçe tescilidir.

Fenni nezaretçi:.....

Fenni nezaretçi

İşletmelerde cevher üretiminin teknik ve emniyet yönünden nezare-tini yapan sorumlu ve yetkili Maden Mühendisi veya Jeoloji Mühendisi-dir.

İlave Edilmesi Önerilen

Yeni Tanımlar:

Maden Jeolojisi Haritası:İşletme yapılacak veya yapılan, sahanın 1/5000 veya daha büyük ölçekteki yüzey topografya haritaları ve varsa 1/1000 veya daha büyük ölçekli ye-raltı kat planlan üzerinde maden ya-tağının işletme projesinde esas alınan Jeoloji özelliklerini 'gösteren, usulüne göre Jeoloji Mühendisi tarafından ha-zırlanan haritalardır.

Arama Sonuç Raporu:İşletme Projesine baz teşkil edecek, cevherin konumu, şekli, tenor ve kalitesi, gö-

rünür rezervini, mineralojik özellik-, îerini ve cevherleşmeyi kontrol eden faktörleri ayrıntısıyla açıklayan ve ekinde Maden Jeolojisi haritaları ve kesitlerini bulunduran arama faali-yetlerinin sonuç raporudur.

MADEN HAKLARI:

Madde 5-Ruhsat hakları gerçek,,.....

MA DDE: 5-Bu maddenin 3. pa-ragrafının "İşletme Ruhsatı,, 2 fıkrada belirtilen şartlara sahip ve yetkili Mühendisçe hazırlanan işletme pro-jesinde belirlenen yatırım miktarının en az %30'nun sermaye payı olarak bulunduran kişi, kurum ve kuruluşla-ra verilir" şeklinde değiştirilmesi.

Maden Haklarının verilmesi

MADDE:?-,,.....

MADDR7-3.Paragraf İki deği-şik grup ruhsatın, jeolojik oluşum iti-bari ile aynı yerde çalışmaların ge-rekmesi durumunda öncelik hakkı esastır.¹¹ şeklinde düzenlenmesi.

İzne Tabi Alanlar

MADDE:9-.....

MADDE:9-Bu maddeye, "yasak bölgeler hariç jeolojik harka veya je-olojik etüt yapmak (sondaj, galeri,, yarma vb işleri hariç) izne tabî değıl-dir" ibaresi konulması,.

Arama Faaliyet Dönemi:

MADDE:I3-.....

MADDE:I3-Bu madde aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmelidir.

Ä ve B grubu maden arama ruh-satlan 3 yıl süre için verilir.

Arama ruhsatları düzenlendikten sonra elden alınabileceği gibi tebligat

tanımlarına göre de tevdi edilebilir. Arama ruhsatının süresi elden alındığı veya tevdi edildiği tarihten başlar.

Arama Ruhsatı sahibi ruhsat alanının en az bir Jeoloji Mühendisi tarafından hazırlanmış 1:10.000 veya daha büyük ölçekli jeoloji haritasını yapmak, muhtemel cevherleşmelerin olduğu bölgeleri belirlemek ve kesitlerini çıkarmak, muhtemel maden çeşitlerini tespit etmek zorundadır,

Birinci yıl son günü mesai bitimine kadar ruhsat sahibi, ilk yıl içinde yaptığı aramaların bu faaliyetleri yürüten en az bir jeoloji mühendisi tarafından hazırlanmış arama faaliyet raporunu, 2. ile 3 yılda yapacağı aramalarla ilgili yönetmenlikte belirtilen usul ve esaslara göre en az bir Jeoloji Mühendisi tarafından hazırlanmış arama projesini vermek zorundadır.

Bu belgelerin verilmemesi veya eksik verilmesi halinde ruhsat iptal edilerek teminatı Genel Müdürlüğe irad kaydedilir.

Arama ruhsat dönemi süresince ruhsat sahibi yaptığı arama faaliyetleri ile ilgili olarak her yıl yönetmenlikte belirtilen usul ve esaslara göre en az bir jeoloji mühendisi tarafından hazırlanan arama faaliyet raporunu vermek zorundadır.

Ruhsat sahibi arama faaliyetleri sonucunda en geç arama ruhsat dönemi son günü mesai bitimine kadar işletme projesine baz teşkil edecek bilgileri içeren en az bir jeoloji mühendisi tarafından hazırlanmış "Arama

Sonuç Raporu"nu Genel Müdürlüğe verir.

Arama ruhsatı süresi içinde şayet bir maden varlığı tespit edilmiş ve yapılan çalışmalar işletme projesinin hazırlanması için yeterli olmamış ise ruhsat sahibi, rezervi geliştirmeye veya teknolojik teste, jeoteknik ve hidrojeolojik etüde, pilot işletmeye ve alt yapı etüdüne ihtiyaç duyduğunu beyanla 3 yıllık bir süre uzatımı isteyebilir. Ancak bu beyanın bir proje şeklinde tanzim edilerek ruhsat süresinin son günü mesai bitimine kadar, dönem faaliyet raporu daha önce verilmemişse bu raporla birlikte, Genel Müdürlüğe verilmesi şarttır. Genel Müdürlüğe yapılan incelemeler sonucunda bu talebin uygun bulunması halinde süre uzatımı verilir. Ancak mevcut ruhsat teminatının iki katına çıkarılması ve ruhsat sahibince de bunun yatırılmış olması gerekir. Verilen bu üç yıllık süre tekrar uzatıma tabi tutulmaz.

Süresi sonuna kadar Arama Faaliyet Raporları ile Arama Sonuç Raporunun verilmemesi halinde ve Arama Faaliyet Raporunun incelenmesi sonucunda sahada hiç bir arama faaliyetinde bulunmadığının veya sahada işletmeye elverişli ekonomik maden varlığının ortaya çıkarılmadığının tespiti halinde saha teminatı Genel Müdürlüğe irad kaydedilerek arama ruhsatı iptal edilir.

Süresi sonunda verilmiş olan Arama Projesine, uygun Faaliyet Raporlarının ve Arama Sonuç Raporlarının verilmesi, ancak işletme ruhsatı talebinde bulunulmaması halinde

ruhsat iptal edilerek saha teminatı ruhsat sahibine iade edilir.

İşletme Ruhsatı İçin

Müracaat:

MADDE: 15-İşletme Ruhsatı için müracaat aşağıda belirtildiği şekilde yapılır.

a) A, B ve E grubu madenlerin İşletme Ruhsatı müracaatı; ruhsat Sahibince en geç JL yılın son günü mesai bitimine kadar.....

b) C grubu madenlerin işletme ruhsatı müracaatı: Deniz sularında.....

MADDE: 15 İşletme Ruhsatı için müracaat aşağıda belirtildiği şekilde yapılır,

a) A ve B grubu madenlerin İşletme Ruhsatı müracaatı ruhsat sahibince Arama Sonuç Raporunun Genel Müdürlüğe verilmesi tarihinden en geç 1, yılın son günü mesai bitimine kadar en az bir Maden Mühendisi tarafından yönetmenlikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hazırlanmış işletme Projesi ile yapılır.

İşletme Projesi: Arama Sonuç Raporunu esas olarak: ruhsat sahasında bulunan işletmeye elverişli maden veya madenlerin yerlerini gösteren, maden jeolojisi haritası ve kesitleri, mevcut durumu ve proje imalatlarını gösteren, imalat haritasını, takvime mesnet teşkil edecek şekilde işletme." faaliyetleri için kullanılacak arama sınırlarını, işletmeye alma faaliyetlerinin başlama sırasını, bu madenlerin işletilebilir rezerv hesabını, ilk olarak işletmeye alınacak maden için ekonomik olarak işletilmesinin teknik ve mali ayrıntılarını, ilgili arazi ıslah planını ve en az bir Jeoloji

MADEN

Mühendisi tarafından hazırlanmış işletme dönemine ait arama projesini içerir,

• • b) İkinci paragrafta "uygun mühendis" ibaresi yerine "jeoloji ve kiraya mühendisi" ibaresi konmalı.

MADDE: 17-Ruhsat

: gruplarına göre işletmeye geçiş aşağıdaki gibidir:

1) A ve B grubu.....

- MADDE: 17, A.B.C.D. grubu madenler,için işletmeye geçişte "cevher üretimine geçme" esas alınmalı ve her grup için süreler buna göre belirlenmeli..

•; İŞLETME FAALİYETİ

• MADDE:19-A,,B, C ve

E grubu madenlerin.....

İŞLETME FAALİYETİ:

MADDE: 19-1.Paragraf ru aşağıdaki belirtilen şekilde değiştirilmesi . A, B» C grubu madenlerin işletme ruhsal sahibi, her,yıl nisan ayı sonuna kadar yıl sonu itibarı ile her işletme izni için ayrı ayrı işletme faaliyet raporunu,bilançosunu, devlet hakkını, katkı paylarını, arama faaliyet raporunu ve bir sonraki.yıl için üretim programını, A grubunda gaz üretimi, C:grubu ruhsatlı sahaların dışındaki faaliyetlerde 1/1.(XX). veya daha büyük ölçekli imalat, haritasını ve maden jeoloji haritasını, usulüne uygun olarak hazırlayıp Genel Müdürlüğe vermek zorundadır.

; ; TEAK

. ; MADDE:27-Ruhsat sahibi

: \ herhangi Mr.».....» ,

'JTERK • : :

j MADDE:27-Madde'aşağıdaki şe-

kilde yeniden düzenlenmelidir.

Ruhsat sahibi herhangi bir ruhsat döneminde, sahasında madencilik faaliyetiyle tinde bulunmayacağını ve ruhsat hakkında vazgeçeceğini dilekçe ile idareye bildirmek sureliyle terk talebinde bulunabilir.

Arama_ ruhsat döneminde,, ruhsat sahibi dilekçesine sahada yaptığı arama faaliyetlerinin sonuçlarına göre hazırlanmış Arama Sonuç Raporunu eklemek /orundadır.

Terk talebinde bulunan İşletme ruhsat sahibi, dilekçesinde,, sahanın son durumunu gösterir imalat haritasını ve maden jeoloji haritasını, bilançosunu, eğer bölgenin ıslah planına göre gerekli çevre düzenlemesini yapmak ve gerekli emniyet tedbirlerini almak zorundadır.Emniyet tedbirlerinin alınmamasından dolayı doğacak zararların hukuki ve cezai sorumluluğu ruhsat sahibine aittir.

Terk edilen sahanın teminatı gerekli, tetkikler ve işlemler yapıldıktan sonra saha sahibine iade edilir.

MADDE:29-.....

M A DDE: 29-Maddecd. arama ruhsat döneminde maden bulunmamış, hiç arama faaliyet raporu verilmemiş ve taksir celileri sahaların, ilan ve ihale yolu dışında direkt aramalara açılması için gerekli düzenleme yapılmalı.

Buluculuk Hakkı

MADDE:34-A,B ve "

E grubu.....,....

MADDE:34-I. Paragrafın aşağıdaki belirtilen şekilde değiştirilmesi.

A ve B grubu arama ruhsat sahibi, arama faaliyet raporlarında tenor ve kalite olarak işletilebilirliğini tes-

pit ettiği maden veya madenlerin görünür rezervlerinin, talep ettiği ve Genel Müdürlükçe onaylandığı takdirde bulucusu sayılır .Sahibine buluculuk belgesi verilir ve buluculuk hakkı maden siciline işlenir.

DAİMİ NEZARETÇİ

MADDE:36-Ruhsat sahibi,

fennî nezaretçinin.....

DAİMİ NEZARETÇİ

MADDE:36-Maddenin 1. paragrafı aşağıdaki şekilde düzenlenmeli

"Ruhsat sahibi, fennî nezaretçinin vereceği emir ve talimatları yürütmek amacı ile iş başında daimi olarak A ve B grubu ruhsatlarda en az bir maden mühendisi ve bir jeoloji mühendisi, A grubunda gaz üretiminde ve C grubunda yapılan faaliyetin özelliğine göre uygun meslek grubundan yeterli sayıda teknik eleman bulundurması zorunludur.Bu hususun yerine getirilmemesinden doğacak sorumluluk ruhsat sahibine aittir."

EK II!:

JEOTERMAL ENERJİNİN

MADEN YASASI

KAPSAMINA

ALINMASI HAKKINDA

GÖRÜŞ •

Alternatif enerji kaynaklarından ülkemiz için en önemli olan jeotermal enerjidir. 35 yılı aşan jeotermal enerji arama, araştırma ve geliştirme çah g maları ile son yıllardaki yoğun jeotermal enerji kullanımı, başlangıçta karşılaşılan bir çok güçlüğü aşılmasını da birlikte getirmiştir.

. Ülkemizde 140'tan fazla yerde bulunan jeotermal enerji kaynakları-

nın en ekonomik ve en çok faydayı sağlayacak şekilde değerlendirilmesi ve yerli olan bu kaynağın geliştirilerek bir an önce kullanıma sunulmasını sağlamak amacıyla. Jeotermal Enerji Yasasının vakit geçirilmeden çıkarılması gereklidir.

Jeotermal enerji kaynakları bir çok özellikleri ile diğer yeraltı kaynaklarından farklıdır. Bu farklılıkların başında madenler gibi katı halde bulunmayışı, aksine gaz veya sıvı hallerde bulunması dolayısıyla rezervinin üç boyutlu olarak belirlenmesindeki güçlükler ve üretimi esnasında basınç değişiklikleri nedeniyle ortaya çıkan hal değişiklikleri gelir.

Jeotermal enerji yenilenebilir bir enerji kaynağıdır. Bunun anlamı, rezervlerin katı halde bulunan yeraltı kaynakları gibi belirli jeoloji çalışmaları ve jeolojik rezerv sondajları ile kesin olarak ortaya konulamamasıdır. Jeotermal enerji potansiyelinin, rezervinin belirlenmesi yerin derinliklerinden ve yüzeyden olan sürekli beslenmenin belirlenmesi kapsamlı, maliyeti yüksek ve karmaşık jeoloji çalışmalarını gerektirir. Jeotermal enerji rezervi, keşfedildikten, kullanıma başlandıktan sonra da, daha derinlerde açılacak kuyularla da artırılabilen bir kaynaktır.

Jeotermal enerji kaynağının boyutlarını yüzeyde sınırlama, yukarıda açıklanan nedenlerle oldukça zor, karmaşık ve büyük yatırımları gerektiren jeoloji çalışmalarını ister.

Ülkemizde 35 yıldan fazla bir süredir, Devlet tarafından sürdürülen araştırmaları sonucunda sınırlı sayıda jeotermal alanın

sınırları belirlenebilmiştir. Ayrıca bu sahalarda geliştirme ve enjeksiyon çalışmalarının halen devam ettiği de bilinmektedir.

Daha önce de belirtilen ülkemizdeki 140'tan fazla, sadece varlığı belirlenmiş ve çok sınırlı bilgilerin toplanmış olduğu jeotermal alanlarda, gerekli ve yeterli bilimsel ve teknik jeolojik çalışmaları yapmadan, Maden Ruhsatı şeklinde, alan ve rezervi hiç bir şekilde temsil etmeyecek yüzeysel bir alanın Ruhsatını verme, kaynağın ekonomik ve en çok faydayı sağlayacak kullanımını engelleyecektir. Bu şekildeki ruhsatları birden fazla, kişiye vermek ise akışkan halde olan kaynağın aynı rezervden birden fazla kişi tarafından kullanılmasına yol açacağından ve üretim sırasında kuyuların birbirini etkilemesi nedeniyle içinden çıkılmaz hukuksal karmaşaları da beraberinde getirecektir.

Jeotermal enerji bulunduğu yerde, ancak sınırlı uzaklıklarda ve entegre olarak kullanılacak bir kaynaktır. Maden ruhsatı benzeri jeotermal enerji işletme ruhsatının verilmesi, ruhsat alan işleticinin sınırlı kullanımıyla yetinmesi durumunda, kaynağın geliştirilmesini ve olası entegre kullanımları önleyecek ve ekonomiyeye katkısı da istenen düzeyde olmayacaktır.

Ülkemizde şu an için jeotermal yasası yoktur. Ancak 1983 yılında jeotermal enerji kısa bir süre için 6309 sayılı Maden Yasası kapsamına alınmış ve MTA Genel Müdürlüğüne bazı ruhsat ve buluculuk hakları verilmiştir. Daha sonra jeotermal enerjinin

madenlerden farklı karakterde bir kaynak olduğu anlaşılınca bu kapsamdan çıkarılmıştır. Bunun ötesinde yasa taslağında da belirtildiği gibi 927 sayılı yasa ile 'termal suların sağlık amaçlı kullanımları il özel idarelerine' bırakılmıştır. Ayrıca 1988 yılında Turizm Teşvik Kanununa eklenen bir madde ile termal turizm merkezlerinde termal suların tüm kullanım, hakları Turizm Bakanlığına geçmiştir. Yukarıda belirtilen bu yasalarla aynı jeotermal alanlarda birden fazla kurum ve kuruluşun hakları oluşmuştur. Daha da ötesi bu kurum ve kuruluşlar söz konusu yasalara dayanarak ve veya Bakanlık izinleri ile jeotermal kaynakların kullanımını 3. kişilere devretmişler ve yatırımlar yapılmıştır. Tüm bu yasaların getirdiği karmaşa, Yasa Taslağında belirtildiği gibi intibakların kolaylıkla yapılmasını sağlamayacaktır.

• Sonuç olarak jeotermal enerjinin Maden Yasası kapsamında ve taslakta, yer aldığı şekilde yasalaşması halinde jeotermal enerjinin gelişmesi engellenecek, kullanımı ekonomik ve en çok faydayı sağlayacak şekilde olmayacak ve bir çok idari ve hukuksal sorunları meydana getirecektir.

Ülkemizde acilen bir Jeotermal Enerji Yasasına gereksinim vardır. Araştırma, geliştirme, ve kullanım safhalarının tümünde mesleğimizin bire bir uygulaması olan jeotermal enerji için yeni bir yasa taslağının ilgili kurum ve kuruluşların TMMOB-Jeoloji Mühendisleri Odası ile birlikte acilen ele alınması ve hazırlanması gereklidir.